

SUERA, BENISSUERA

oïa *asüera* a Aín i a l'Alcora, 1934, observant que si es diu en plural és perquè hi havia *Assuera Alta* i *Baixa*. Anotat *Süera* en les enqs. de 1961 allí mateix (XXIX, 178-179): *suéra* a Veo (XXIV, 176), *suéras* a Llucena (102); *suéra* i *suéras* a Alcúdia de Veo (172, 173); en l'enq. de 1964 m'explicaren que el poble té una part alta que en diuen *suéra alta*, però pujant-hi vaig veure que ja no hi queden més que parets ruïnes (XXIX, 177.13, '20 × '56).

MENCIONS ANT. 1242: *Çuela* (MiretS., *Itin. de J. I*, 155); sembla ser el mateix doc. que Huici (I, 351, *Çuela*) data d'aquest any; 1258: *Çuera* (Huici II, 169) no ben localitzat; 1259: *Suera* citat amb *Fanzara* (Mtz. Fdo., *Doc. Val. ACA* I, 260); 1270: *Suera* cit. junt amb *Cotes* (id., ib. I, 990). Sembla que ja apareix en un autor àrabic abans de la Conquesta: «los Alkodaíes, de Onda o de sus aldeas, como *Adzaneta* y otras desconocidas, pero podemos sospechar que sean *Artesa, Tales y Suera*» (Pasqual Meneu, *El Archivo* II, 176 a3f.).

Apareix repetidament en la Cròn. de Jaume I, però no veig clar si en part es pot referir a aquest poble val., o són només homònims aragonesos: *Çuera* (Ag., 490.5), *Suera* (490.2f. i 491.9); del context es podria deduir que sigui cap a Terol; però després s'hi ajunten «uns hòmens d'Erla»; *Erla* és un poble de la prov. de Saragossa (cap a *Ejea de los Caballeros*).

Cap a una **ETIM.** ens orienta el nom d'una antiga pda. de la ciutat de València, que figura en el *Rept.* amb les grafies *Çoayr* i *Zoayr*. És instructiu el diftong *ay*, i també el hiatus en un text tan antic, hiatus que coincideix amb el de *ue* de les citades mencions de 1242, 1258, 1259, 1270 i de la Crònica. L'etim., doncs, ha de ser l'àr. *suyáir*, dim. de *súr* 'muralla' («*murus*», *RMa*, i àrab general); junt amb el qual havia d'haver-hi el nom d'unitat *suyáira*. El qual explica perfectament *Suera*; car també és normal la pron. *l = r* morisca, en la menció de 1242.

És ben possible que el nom, amb el sentit de 'muralleta', alhudeix a l'estat ruïnós que he observat avui, i que en aquests pobres llogarets muntanyencs, pot haver estat un fet recurrent. D'altra banda aquest hiatus tan antic demostra que és falsa l'etim. d'Oliver-Asín *zubáira* (seguit per *AlcM*): amb una *b* que apareixeria conservada en aquells temps, o bé tornada *f*.

BENISSUERA, poble valencià, de la Vall d'Albaida, uns 10 k. al Sud de Xàtiva. Oït *benisuéra* en l'enq. de 1962 (xxxii, 110-112).

Segons SSiv. (142) fou declarat anex de Sant Pere d'Albaida, amb 12 cases de moriscos, l'any 1535, quan els desmembraren de la parròquia de *Benigànim*. Consta «*Benizuera*» amb 26 cases de moriscos l'a. 1609 (Regla, 105), i en els censos de 1527-72, i amb 22 en el de 1602 (Lapeyre, p. 36).

MENCIONS ANT. 1618: «*Michaelis Belluis, cuius esse dicitur locus de Benisuera*» (Sarhou, *Hist. de Játiva* I, 409).

Crec que s'hi ha d'identificar (com mostren els contextos) una alqueria que consta en el *Rept.* com per-

tanyent a la Vall d'Albaida, en una forma abreujada, que hem de llegir *Zuera* o *Zuhera*, amb lleu esmena; imprès: «in Valle de Albayda, terre in alcheriis q. dicuntur *Caym, Ayello, Zibueva*» (Bof., pp. 340, 342, 423, 428, 477), i «V. d. Alb., alcheriis Galim, *Zuveva* et *Yelo*» (ib., 461, 470). També, doncs, se li aplicaria abans el nom *Çuera*, sense el *Beni*: 'els homes de...'.
 I l'**ETIM.**, en el fons és la mateixa, que la de *Suera* precedent, o sigui *bāni ·s-suyáira* 'els de la muralleta'.

Tanmateix potser no és errònia la grafia en *-eva*, perquè a l'índex del Real Patrimoni figura un lloc «Azubeba o Azueba», fº 16, i en el mateix foli hi ha també *Atzueba* i més enllà «Asubeba o Asueba» (ed. Mtz. Ferrando, *BSCC* 1935, 2036). També deu ser un diminutiu àrabic, però d'una altra arrel. Potser de les molt productives *šabb* o *sabb* (*RMa*, 120, 115); un *subáiba* dim. de *šabba* «pente du terrain», o bé de *šbb* que ha produït molts NPP a Aràbia (Hess, 3 ss.) i a Algèria (*GGA*lg., 341a, 284b).

Hi hagué un *Binixer*, probablement no gaire llunyà puix que va citat amb *Salem* (que és 8 k. més a l'ESE.), en un doc. de 1279 (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA*, 731), sens dubte de *Beni* i *Sáyir* (NP registrat al Nedjid i a Algèria: Hess, 31a); que pròpiament és el part. actiu de la mateixa arrel que la de *Suera* i *Benissuera*, o sigui: *sáyir* 'l'assaltant, el qui escala un mur'.

En **APÈNDIX** tractarem d'uns noms parònims, també d'origen àrabic, però d'una altra arrel, perquè en aqueixos sí que es troba la *-b-* o *-f-* intermèdia, i convé evitar confusions amb els anteriors.

Entre el Baix Maestrat i el Pla de Cabanes, resta avui **SUFERA** com nom d'un «monte» en te. de Cabanes (*GGRV*, 429). Fou el nom d'un castell, i després convertit en poblat: 1225: «castrum *Çuferā*», prop del castell de *Miravet* (Huici I, 85); 1243: carta per a «*Suffera* et *Aixer* - -» (Font Rius, *C. d. p.*, § 281; cf. p. 792). Sarhou (*GGRV*, 47) amb cita d'un treball de Jaume Mateu (*Epítome Hist. de Benlloch*, a. 1756): «los primitivos moradores [de Bell-lloc] pidieron a Jaime I, que a la sazón se encontraba en la *Suferā* (Cabanes), permiso para trasladar las viviendas al sitio donde hoy se halla el pueblo». Tant *Çuferā* com *Çuera* figuren a l'índex del Real Patrimoni (Mtz.Fdo., *BSCC* 1935, 206) i els ajunta com si els atribuís (potser a tort) a un mateix lloc.

L'**ETIM.** aquí es troba en l'arrel àr. *zbr* 'brillar, florir', d'on vénen molts substantius de sign. semblant: entre ells *zābra* 'flor', i translaticíament 'belle-sa', 'selecció, el floret'. Segons la norma, se'n formaria el diminutiu *zubáira* 'el floret, la tria excel·lent'.¹

A Aragó **Zuera**, poble pròxim a Saragossa, entre aquesta i Osca, té igual etimologia. Com ho proven les **MENCIONS ANT.** 1259: *Çuera* (MiretS., *Itin. de J. I*, 295); 1277: «Fontes, Pina, Alfagerí, *Çuera*» (Soldevila, *Pere el Gran* I, 2a., p. 33); i 1315: *Suera* (*CoDoACA* XII); però amb consonant conservada: 1295, en la forma llatinitzada: *Çuffaria* (Rubió i Lluch,